

pomembnejše gradivo v domačih in tujih arhivih

Po sledovih misijonarja Friderika Barage v filmu

Ivan Nemanič

V začetku osemdesetih let je Arhiv SRS obogatil svojo filmsko zbirko s filmom *Sledovi*, ki pripoveduje o življenju in delu misijonarja Friderika Barage med Indijanci na območju Velikih jezer v Severni Ameriki. Film so pri nas predvajali v župnijskih skupnostih, širši slovenski javnosti pa ni poznan. Arhiv je hkrati s filmom prevzel tudi prospekt s podatki o ustvarjalcih filma. Tone Zrnee, slovenski lazarist v Torontu, je bil zgodovinski svetovalec, pobudnik snemanja filma in pisec scenarija. Veliko pozornosti je posvetil študiju življenja in dela Friderika Barage na prostranstvih Velikih jezer. O njem je napisal obsežno študijo. Idejo o filmu je uresničil tudi v sodelovanju s slovensko dopolnilno šolo v župniji Marije Pomagaj v Torontu. Film sta režirala Tone Zrnee in Joseph Silway, ki je bil snemalec na območju Velikih jezer, Ljubo Struna pa v Sloveniji. V Ameriki so snemali film v letih 1972–1973, v Sloveniji pa 1973–74. Posneti material je montiral Joseph Silway. Za glasbo je poskrbel Jože Osana, zvok pa posnel Frank Kus ml. Tekst v filmu bere Tone Zrnee. Po njegovi predlogi je besedilo za angleško verzijo napisala Marija Babič (angleško govori v filmu Marjan Resnik). Barvni film je izdelala tvrdka Production Film Makers Association, 330 Adelaide St., Toronto, na 16 mm in super 8 traku. Posneli so ga tudi na kaseto.

Snemalec filma nas s kamero popelje po krajih in poteh, ki jih je obiskoval in obšel misijonar Baraga od domovine v Sloveniji, kjer je sprva deloval preko mesta Harbor Springs, na obali Michiganškega jezera do zadnje življenjske postaje v Marquetteu. Spotoma si ogledamo cerkvice in misijonske postaje, ki jih je zgradil Baraga v desetletjih svojega delovanja med Indijanci. V letih 1864–66 je bil prvi škofijski sedež in središče misijonske dejavnosti škofa Friderika Barage v kraju Sault St. Marie. V hiši, kjer je živel, so pozneje uredili njegov muzej. V njem so ohranjeni eksponati iz njegovega časa: križev pot (okvirji so ročno delo Barage), njegov doprni kip, krplje, ki jih je uporabljal v snežnih zametih, škofovski sedež, originalni Baragov škofovski grb in križ ter nekatere indijanske zanimivosti. Kmalu je Baraga prenesel škofijski sedež v Marquette, v mesto ob južni obali Gornjega jezera. V cerkvi so ohranjeni nekateri osebni predmeti škofa Friderika Barage, škofovski prestol, kelih (dar avstrijskega cesarja Franca Jožefa), mašni plašč, misijonski križ, škofovski prstan in pečat, brevir, Baragov dnevnik 1852–63 in drugo. Obču-

dujemo njegovo znanstveno in publicistično delo, saj je poleg drugega napisal slovnico in slovar indijanskega čipevskega jezika, ki sta tudi razstavljeni v muzeju.

Ob popotovanju po obalah Velikih jezer nas pritegnejo izbrani posnetki krajev in krajine, ki danes privlačijo turiste od blizu in daleč. Pred kamero nastopijo Indijanci – Očipvejei v svojih živopisnih oblačilih, obiščemo njihova bivališča in borne kočice. V tem delu je film nekoliko preobsežen in se rahlo odmakne od svojega naslova, čeprav je vse prikazane kraje prehodil misijonar Baraga in povsod lahko zasledimo njegove stopinje. Dovršeno fotografijo dopolnjuje pripoved Toneta Zrneca v lepi, kleni slovenščini.

Obširno bo film *Sledovi* predstavljen v Inventarju Arhiva Republike Slovenije. Pri obdelavi filma smo uporabili poleg prospekta tudi pismo Toneta Zrneca o pripravah in snemanju filma. O filmu je pisal tudi dr. Drago Klemenčič v *Družini*, št. 24, leto 1982.

Arhivsko gradivo republiške mladinske organizacije za obdobje 1945 – 1964 s poudarkom na gradivu mladinskih delovnih brigad

Mateja Jeraj

Fond republiške mladinske organizacije za obdobje 1945 – 1964 vsebuje gradivo, ki je nastalo pri delovanju CK ZMS v letih 1963 in 1964 (naziv CK ZMS ostane nespremenjen do leta 1969, ko se CK ZMS preimenuje v Republiško konferenco ZMS), CK LMS v letih 1949 – 1963, GO LMS v letih 1946 – 1949 in GO ZMS v letih 1945 in 1946. Gradivo za obdobje 1945 – 1964 je Arhiv Republike Slovenije prevzel leta 1974.

Arhiv Republike Slovenije hrani le manjši del gradiva republiške mladinske organizacije za obdobje 1945 – 1959, večji del gradiva iz tega obdobja se namreč nahaja v arhivu Inštituta za novejšo zgodovino, kjer hranijo gradivo Pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo za leta 1943 – 1945 (42 fasciklov), gradivo GO ZMS oziroma CK LMS za obdobje 1945 – 1959 (91 fasciklov) in gradivo treh